

Spotreba liekov na Slovensku

Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL) predkladá odbornej verejnosti prehľad základných charakteristík spotreby liekov na Slovensku. Dokument v rámci spracovania primárnych údajov pre ŠÚKL pripravila firma MCR, s.r.o., Modra.

Publikované údaje vychádzajú z pôvodných štvrtročných hlásení distributérov liekov zasielaných na ŠÚKL a cien monitorovaných a zisťovaných firmou MCR.

Údaje zahŕňajú všetky na Slovensku registrované lieky vrátane homeopatiík a voľnopredajných liekov (OTC).

Údaj o množstve predstavuje počet originálnych balení liekov dodávaných do verejných a nemocničných lekární na Slovensku. Nepredstavuje preto počet balení, ktoré sa v skutočnosti dostali k pacientovi.

Hodnota je vypočítaná ako súčin množstva a ceny výrobcu. Pri liekoch s regulovanou cenou je to monitorovaná maximálna cena výrobcu a pri ostatných liekoch je to priemerná cena výrobcu zisťovaná z viacerých zdrojov.

Celková spotreba vyjadrená v DDD je vypočítaná na základe údajov a pravidiel stanovených WHO a je normalizovaná na tisíc obyvateľov a deň.

Autori

RNDr. Ján Čintala,
Prof. RNDr. Viliam Foltán, CSc.,
PharmDr. Ján Mazag

Údaje

Štátny ústav pre kontrolu liečiv, Bratislava,
MCR, s.r.o., Modra

Copyright © 2011, MCR, s.r.o., Modra

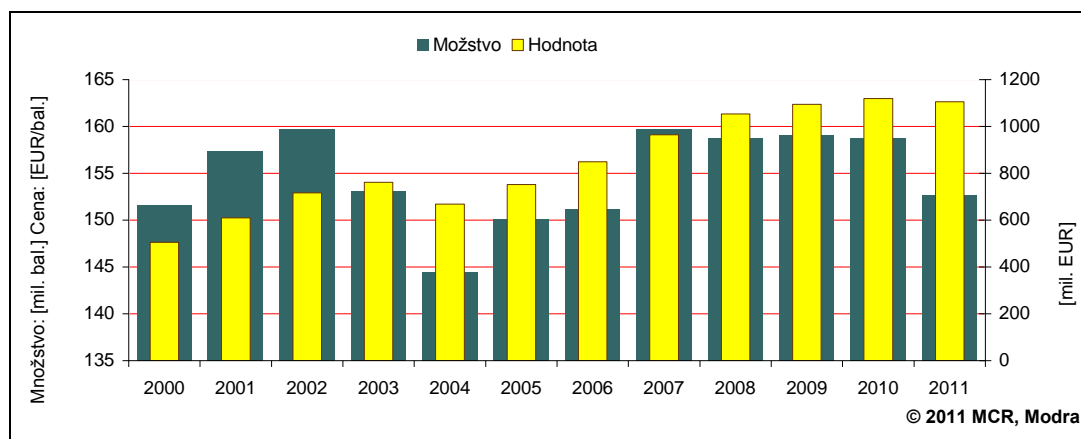
Dokument alebo jeho lubovoľná časť môže byť kopírovaná, šírená alebo publikovaná za dodržania citačných pravidiel.

Spotreba podľa rokov

Obdobie	Možstvo [mil. balení]	Hodnota [mil. EUR]	DDD [tis. obyv. a deň]	Cena [EUR/bal.]	Cena DDD [EUR/DDD]
2000	151.6	506	1 362	3.33	0.19
2001	157.4	609	1 454	3.87	0.21
2002	159.7	716	1 537	4.48	0.24
2003	153.1	762	1 496	4.98	0.26
2004	144.5	669	1 459	4.63	0.23
2005	150.1	751	1 589	5.01	0.24
2006	151.2	849	1 655	5.61	0.26
2007	159.8	965	1 756	6.04	0.28
2008	158.7	1 053	1 855	6.63	0.29
2009	159.1	1 094	1 922	6.88	0.29
2010	158.7	1 119	1 980	7.05	0.28

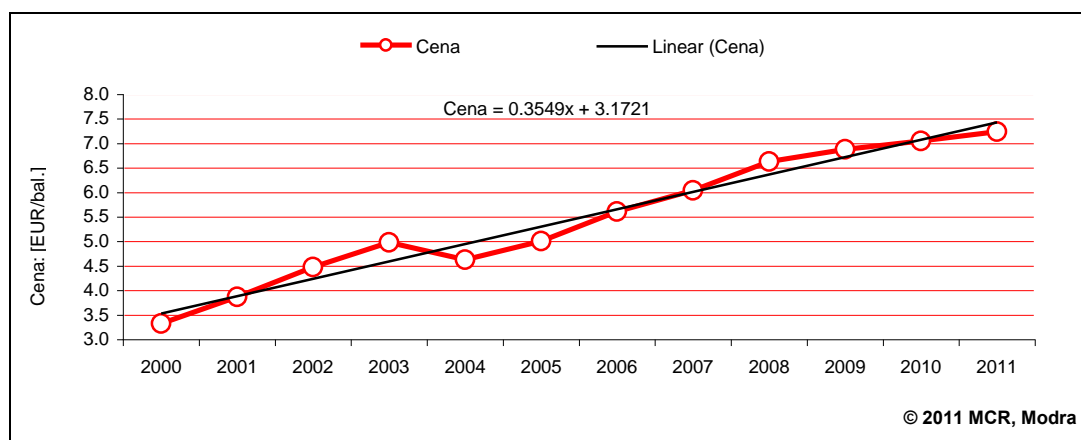
Tabuľka 1

Počet spotrebovaných balení a ich hodnota (v cenách výrobcu) v rokoch 2000 – 2010

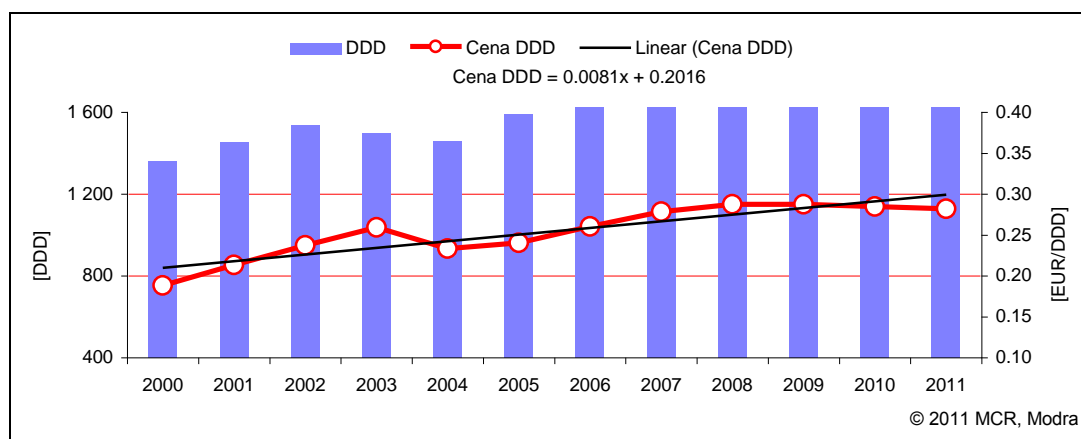
Graf 1

Počet spotrebovaných balení a ich hodnota (v cenách výrobcu) v rámci jedného kalendárneho roku

Graf 2

Priemerná ročná cena balenia vypočítaná ako podiel hodnoty (v cenách výrobcu) a počtu balení spotrebovaných liekov v priebehu jedného kalendárneho roku

Graf 3

Spotreba liekov vyjadrená v DDD na 1000 obyvateľov a deň.

Priemerná ročná cena DDD vypočítaná ako podiel hodnoty (v cenách výrobcu) a počtu DDD spotrebovaných liekov v priebehu jedného kalendárneho roku.

Hodnotenie vývoja spotreby liekov v časovom horizonte posledného desaťročia sa výrazne neodlišuje od nastúpeného trendu. V objemovom reťazci (počet balení) je pomerne vyrovnaný trend s výnimkou roku 2004, keď došlo v rámci reformných krokov k prudkému poklesu. V ostatných rokoch je spotreba ustálená v rozmedzí 150 – 159 mil. balení. Pri hodnotení výšky vynaložených prostriedkov je situácia obdobná, aj keď ročný nárast kolíše v rozmedzí 10 – 15%. Ani reštrikcia v roku 2004 nemala zásadnejší význam, nakoľko spomalenie medziročného rastu vo výške 80 mil.€ prinieslo hneď v ďalšom roku nárast o skoro 100 mil. a náklady rástli podobne ako pred reštrikciou. Uvedené údaje kopírujú aj priemerné ceny balenia a DDD. Relatívny ukazovateľ spotreby DDD/1000 obyvateľov a deň sa odvíja od charakteru a objemu používaných liečiv. Reflektuje inovatívne procesy a zaraďovanie novších efektívnejších molekúl do terapie.

Ako bolo konštatované vyššie objem používaných liekov a ich hodnotové vyjadrenie v ročných intervaloch zachovávajú ustálené tempo. Jediným výrazným prvkom je stagnácia množstva používaných liekov pri raste finančných nákladov. Pravda rast nákladov odpovedá charakteru používaných liekov a tendencii, keď do terapie v SR sa dostávajú pomerne liberálnym spôsobom všetky nové molekuly v krátkom časovom úseku od ich zavedenia do praxe v materskej zemi výrobcu.

Vyššie uvedenému konštatovaniu odpovedá aj trend priemernej výšky ceny balenia, bez ohľadu na liekovú formu a veľkosť, ktorý má pomerne ustálený trend. Jediným skokom bol už spomínaný rok 2004, v rámci ktorého sa na krátke obdobie rast priemernej ceny zastavil. Charakteru konštatovania odpovedá aj smernica krivky priemernej ceny, ktorá odpovedá rovnici priamky.

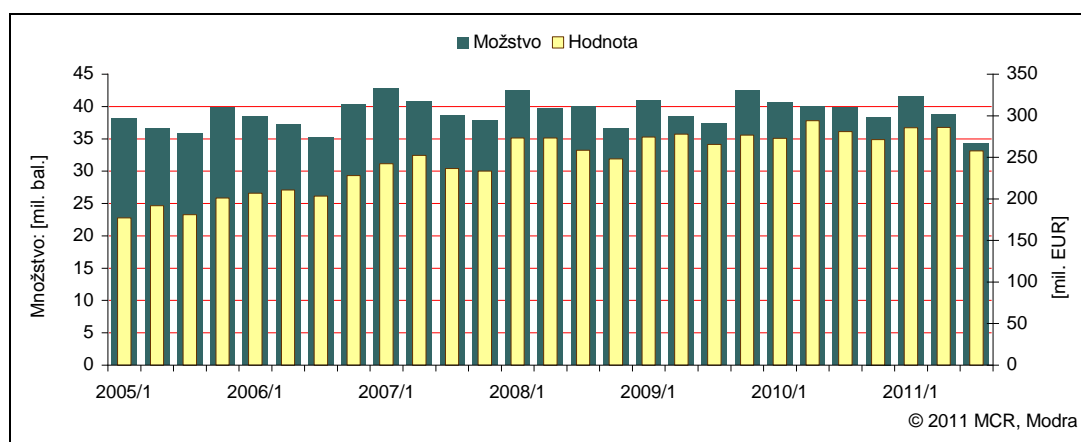
Hodnotenie relatívnej spotreby ukazovateľom počtu DDD/1000 obyvateľov a deň v kontexte priemernej ceny za DDD je len potvrdením všetkých predošlých konštatovaní. Reflektuje nastavenie systému na nové molekuly a paralelne aj pre úhradový systém akceptáciu ceny za DDD (resp. ŠDL). Práve prostredníctvom rastu priemernej ceny DDD rovnako ako rastu priemernej ceny balenia vyjadrených smernicou priamky, sa potvrdzujú systémové charakteristiky cenovej politiky spotreby liekov, ktorá je v plnej kompetencii štátu

Spotreba podľa štvrt'rokov

Obdobie	Možstvo [mil. balení]	Hodnota [mil. EUR]	DDD [tis. obyv. a deň]	Cena [EUR/bal.]	Cena DDD [EUR/DDD]
2005/1	38.0	177.3	1 566	4.70	0.23
2005/2	36.5	191.8	1 572	5.30	0.25
2005/3	35.8	181.1	1 549	5.10	0.24
2005/4	39.8	201.2	1 668	5.10	0.25
2006/1	38.5	207.0	1 671	5.40	0.25
2006/2	37.2	210.5	1 631	5.70	0.26
2006/3	35.1	203.5	1 590	5.80	0.26
2006/4	40.3	227.9	1 728	5.70	0.27
2007/1	42.7	242.2	1 825	5.70	0.27
2007/2	40.7	252.2	1 828	6.20	0.28
2007/3	38.5	236.7	1 746	6.10	0.28
2007/4	37.8	233.4	1 625	6.20	0.29
2008/1	42.5	273.4	1 945	6.40	0.28
2008/2	39.7	273.2	1 902	6.90	0.29
2008/3	40.0	258.5	1 852	6.50	0.28
2008/4	36.6	248.0	1 719	6.80	0.29
2009/1	40.9	274.3	1 891	6.70	0.29
2009/2	38.5	277.8	1 930	7.20	0.29
2009/3	37.3	265.5	1 842	7.10	0.29
2009/4	42.4	276.8	2 023	6.50	0.28
2010/1	40.6	272.7	1 995	6.70	0.28
2010/2	40.0	293.9	2 031	7.40	0.29
2010/3	39.8	281.1	1 990	7.10	0.28
2010/4	38.4	271.2	1 905	7.10	0.29
2011/1	41.5	285.6	2 074	6.90	0.28
2011/2	38.8	286.0	2 017	7.40	0.29
2011/3	34.2	257.6	1 840	7.50	0.28

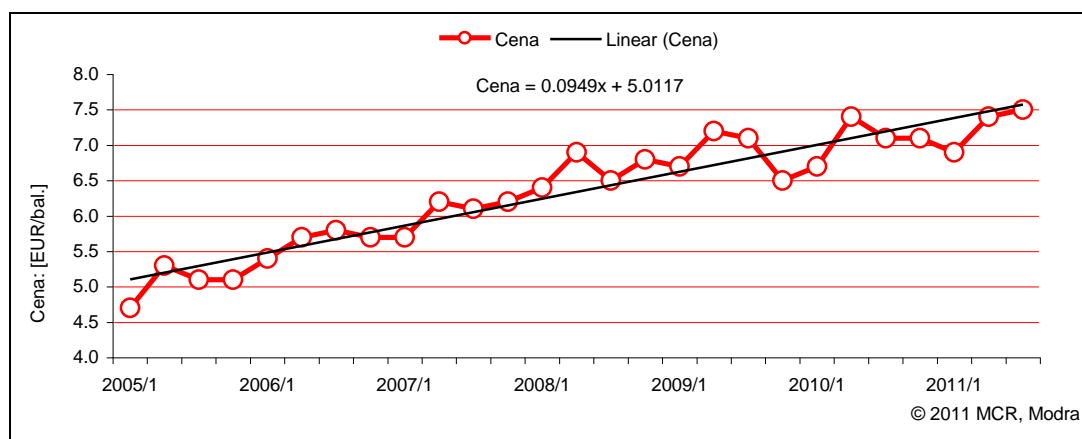
Tabuľka 2

Prehľad spotrebovaných liekov podľa kalendárnych štvrt'rokov.

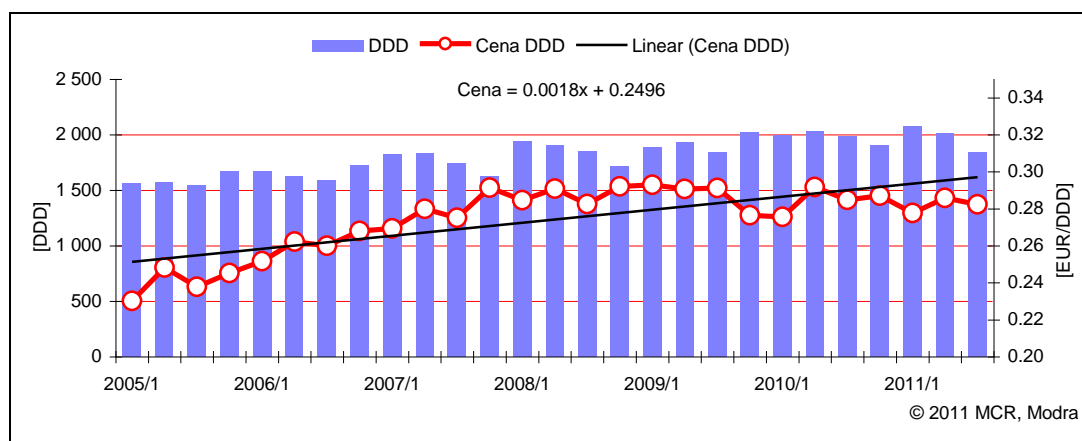
Graf 4

Počet spotrebovaných balení a ich hodnota (v cenách výrobcu) podľa kalendárnych štvrt'rokov

Graf 5

Priemerná štvrťročná cena balenia vypočítaná ako podiel hodnoty (v cenách výrobcu) a počtu balení spotrebovaných liekov v priebehu jedného kalendárneho štvrťroka

Graf 6

Spotreba liekov vyjadrená v DDD na 1000 obyvateľov a deň.

Priemerná štvrťročná cena DDD vypočítaná ako podiel hodnoty (v cenách výrobcu) a počtu DDD spotrebovaných liekov v priebehu jedného kalendárneho štvrťroka.

Údaje o spotrebe liekov v jednotlivých štvrtrokoch pri počte balení ukazujú premenlivosť spotreby s klesajúcim trendom k tretiemu štvrtroku, kým hodnotové ukazovatele v nedostatočnej miere reflektujú daný pohyb. Dokonca pomerne často aj napriek štvrtročným zásahom cez kategorizáciu dosahujú vyššie hodnoty, ako v štvrtroku s nižším obľebom spotrebovaných balení. Ostatné ukazovatele (DDD/1000 obyv. a deň) sú výrazom toho, aké molekuly sa v ktorom štvrtroku uplatnili. Teda vŕah chorobnosti a liečebné postupy spôsobili kolísavý charakter daného ukazovateľa.

Priemerné ceny za balenie a jednotku DDD (ŠDL) len v malej miere ukazujú progres. Kým priemerná cena za balenie ešte má tendenciu rastu ani nie tak medzi štvrtrokami jedného roku, ako ročnými intervalmi, tak hodnota jednej DDD (ŠDL) narastá iba minimálne a ukazuje skôr na určitú konzervatívnosť v kategorizačnom procese, keď stále sa uplatňujú rovnaké pravidlá bez ohľadu väčších alebo menších regulačných úprav. (vyrovnanosť úhrad v rámci jednotlivých klastrov, stagnácia v pohľadoch na zaradované molekuly, ale aj preceňovanie a nedoceňovanie takých parametrov, ako je generická substitúcia a inovatívnosť liečby).

Na údajoch reflektujúcich vzťah množstva a hodnoty spotreby liekov podľa štvrtrokov sú len zvýraznené už vyššie konštatované skutočnosti. Objem použitých liekov väčšinou je najvyšší vždy na prelome rokov (štvrtý a prvý štvrtrok) a klesá postupne k tretiemu. Nárast finančnej hodnoty má trvale vzostupný trend a aj napriek deklarativným vyhláseniam regulátorov neprináša úspory. Pri čiastkovom zabrzdení nastane návrat k nastúpenému tempu a vracia sa vždy k vyššej hodnote.

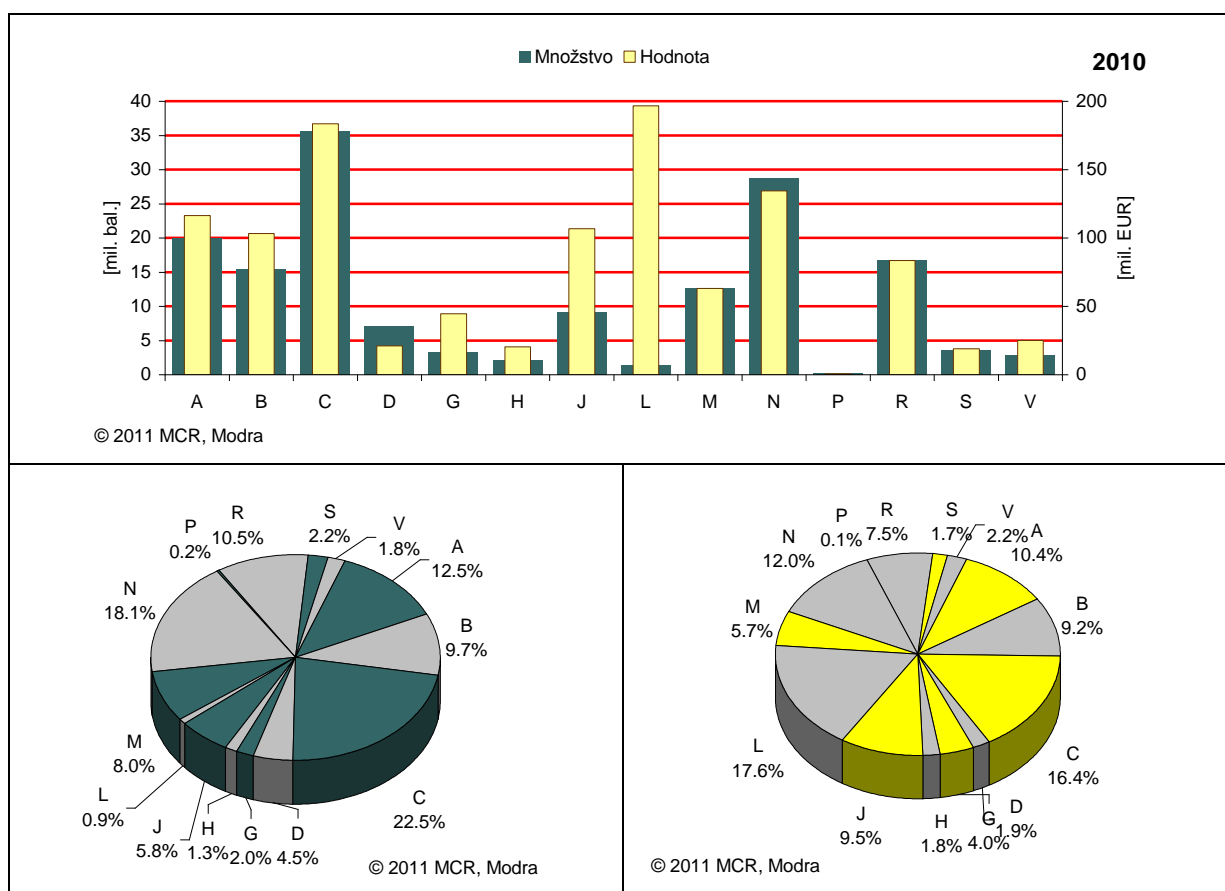
Spotreba podľa združených ATC

ATC	Názov	Možstvo	Hodnota	DDD	Cena	Cena DDD
A	ALIMENTARY TRACT AND METABOLISM	19 893	116.4	295	5.85	0.20
B	BLOOD AND BLOOD FORMING ORGANS	15 446	103.3	134	6.69	0.39
C	CARDIOVASCULAR SYSTEM	35 643	183.6	608	5.15	0.15
D	DERMATOLOGICALS	7 143	21.2	183	2.97	0.06
G	GENITO URINARY SYSTEM AND SEX HORMONES	3 218	44.5	71	13.84	0.32
H	SYSTEMIC HORMONAL PREPARATIONS, EXCL. SEX HORMONES	2 088	20.5	31	9.83	0.33
J	ANTIINFECTIVES FOR SYSTEMIC USE	9 204	106.7	28	11.59	1.94
L	ANTINEOPLASTIC AND IMMUNOMODULATING AGENTS	1 360	196.7	40	144.57	2.51
M	MUSCULO-SKELETAL SYSTEM	12 676	63.2	140	4.99	0.23
N	NERVOUS SYSTEM	28 663	134.4	163	4.69	0.42
P	ANTIPARASITIC PRODUCTS, INSECTICIDES AND REPELLENT	262	0.7	1	2.56	0.38
R	RESPIRATORY SYSTEM	16 719	83.5	194	5.00	0.22
S	SENSORY ORGANS	3 501	19.0	26	5.42	0.37
V	VARIOUS	2 928	25.0	71	8.55	0.18

Tabuľka 3

Spotreba podľa združených ATC skupín.

Množstvo je v tis. balení, hodnota je v mil. EUR, DDD je na tis. obyvateľov a deň, cena a cena DDD sú v EUR.

Graf 7

Podiel združených ATC skupín na množstve a hodnote (v cenách výrobcu) spotrebovaných liekov v roku 2010

Pohľad cez optiku ATC skupín reflektuje skutočnosti stavu zdravia obyvateľstva v Slovenskej republike.

Z pohľadu chorobnosti sú na prvom mieste ochorenia KVS a tomu aj odpovedá frekvencia používania liekov ATC skupiny C. Otázka psychického zdravia a bolesti charakterizovaná ATC skupinou N je rovnako významná v zastúpení ochorení nervovej sústavy, ktoré sú z hľadiska frekvencie používania na druhom mieste. Ochorenia tráviaceho traktu a ich reflexia v liekoch sa prejavuje tretím miestom ATC skupiny A.

Z hľadiska vynakladaných prostriedkov sú na prvom mieste lieky skupiny L, ktoré z pohľadu frekvencie predstavujú malú časť objemu ATC skupiny C, ale svojou vysokou finančnou náročnosťou a najvyššou priemernou cenou za balenie jednoznačne vedú. Nasleduje ich ATC skupina C, ktorá je však s priemernou cenou za balenie v spodnej hranici, ale zas veľkosťou objemu sa nachádza v popredí. Pri ostatných skupinách tak objem ako aj hodnota odpovedá ich významu v terapii.

Priemerná cena jednej DDD (ŠDL) len dokresľuje postavenie a význam jednotlivých terapeutických skupín a zaužívaných liečebných postupov. Uvedené skutočnosti odzrkadľujú aj percentuálne podiely jednotlivých ATC skupín v rámci hodnoteného roku 2010.